

mantikens diktare sökt förkroppsliga i sina texter. Ekelöfs röst är i stället en avindividualiserad röst, menade Engdahl, en självutplånande lyssnande röst som låter andra gestalter tala, ja själva tingen tala, "som om allt skapat hade rättighet att få göra sin stämma hörd". Som ett tydligt exempel anförde han det anonyma jaget i *En Mølna-Elegi*.

Men Engdahl urskiljde också varianter av denna lyssnande röst: den "okonstruerade" stämman i Strountes-diktningen och "skuggans röst" i Fatumeh-dikterna, den som lånar sig till dubbla identiteter och könsbyten. Den rösten finns inte i orden eller texten, förklarade Engdahl, utan bara i den enskildes tysta läsning som förenar dem.

Horace Engdahl nöjde sig alltså inte med att redovisa sin Ekelöfssä i *Beröringens ABC*, utan föreläste i stället fritt och utan manuskript, med nya tankar och funderingar i ämnet, vilket gjorde sammankomsten extra minnsvärd för de medlemmar och andra som infunnit sig till Sigtunastiftelsens aula.

Utanför programmet visade stiftelsens direktor gästrummen samt det berömda tornet, med stipendiatrummet högst upp. Gästrummen visade sig alla ha olika inredning och arkitektur, från det klosterrena Birgittarummet till det tungt stränga Lutherrummet. Men kanske var det i tornkammaren som Ekelöf satt och skrev, då han var Stiftelsens stipendiat i två månader vintern 1942.

Lagercrantz om Ekelöf

Olof Lagercrantz' länge aviserade bok om Ekelöf utkom den 29 september med två rader från en dikt ur *Strountes* som titel: *Jag bor i en annan värld men du bor ju i samma*. Boken har också en undertitel: Gunnar Ekelöf betraktad av Olof Lagercrantz.

Som författaren redan i öppningsmeningen nämner, kände han och Ekelöf varandra sedan mitten av 1930-talet, bland annat genom att de tillhörde samma borgerliga överklass med adelsanknytning. "Vi kom att vara vänner till hans död."

Med tanke på denna långa bekantskap är det oerhörd värdefullt att nu ha fått tillgång till Lagercrantz' vittnesmål om en diktarkollega som han själv betytt så mycket för, främst genom att som chefredaktör för Dagens Nyheter generöst ha upplåtit tidningens spalter för honom och med beundran recenserat ett flertal av hans böcker. Särskilt värdefullt är det att få ta del av Lagercrantz' minnen, episoder återberättade med stöd i anteckningar från främst de första

decennierna av bekantskapen. Här finns åtskilligt som på viktiga punkter ökar vår kunskap om författaren Gunnar Ekelöf.

I stort sett saknas dock direkta vittnesbörd från den långa mellanperioden fram till han insjuknade och bortgång. Först sedan sjukdomen tagit en allvarlig vändning kommer de tätt.

Lagercrantz skriver som alltid pregnant, instruktivt och lättläst, och ingen beundrare av Ekelöfs författarskap bör förbigå hans bok, full av briljanta iakttagelser som den är. Som minnestecknare har han gått till verket med stor ambition; han har inte bara rannsakat sina anteckningar och brevmappar, han har också läst igenom hela Ekelöfs författarskap på nytt, också sådant som inte tidigare varit tillgängligt, och på väsentliga punkter ändrat uppfattning om detta. Vad han skriver om den sena diktningen vittnar om en djup förtrogenhet, dock uppnådd så att säga retrospektivt, sedan de ekelöfska papperen kommit i dagen och en rad avhandlingar publicerats.

Men här ligger också hans dilemma som minnestecknare. Hans förståelse för diktarkollegan har, som han själv antyder, tidigare varit bristfällig – jag tänker bland annat på det påfallande stora utrymme han ägnar Ekelöfs förhållande till spriten. Berättelserna om deras tidiga möten blir gärna anekdotiska, och trots att de enligt Lagercrantz ofta fört långa och intressanta samtal får man inte veta särdeles mycket om vad som avhandlades. Lagercrantz tycks ha bevarat endast få av Ekelöfs yttranden. Man misstänker att den yngre Lagercrantz' beundran gällt en skenbild, den diktare som han i ett berömd essä med retorisk bravur karakteriserat som en de många motsatsernas man. Det är som om han aldrig lyckats komma Ekelöf inpå livet.

Är det i en känsla av detta som han valt att i titeln på sin bok citera Ekelöfs "Jag bor i en annan värld men du bor ju i samma"? Kanske blir undertiteln antydda distans – "Gunnar Ekelöf betraktad", men en smula utifrån – det bestående intrycket av denna mycket läsvärda minnesteckning som samtidigt kan tjäna som en rättfram introduktion till ett stort författarskap.

Förhoppningsvis kommer den att locka många nya läsare att börja läsa Ekelöf, inte minst de självbiografiska texter i vilka man finner denne betraktad av sig själv.